

Carmen Silvia Paraschiv

Apelul penal

Secțiunea a 2-a. Atacarea cu apel a sentințelor

1. Sentințele ce nu pot fi apelate. În art. 361 C.proc.pen. este înscris, ca regulă generală, *principiul atacării cu apel a tuturor sentințelor*, dacă legea nu prevede altfel.

Odată enunțată această regulă generală, ne vom opri cu prioritate asupra cazurilor de excepție – ca fiind singurele de care legea se ocupă expres –, care sunt grupate, tot în art. 361 C.proc.pen., în cinci mari categorii, după cum urmează:

a) *Sentințele pronunțate de judecătorii privind infracțiunile menționate în art. 279 alin. (2) lit. a) C.proc.pen.* Este cazul unui număr redus infracțiuni [cele prevăzute în art. 180, art. 184 alin. (1), art. 193, art. 205, art. 206, art. 210, art. 213 și art. 220 C.pen.], pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale se face prin plângere prealabilă introdusă direct la instanță^[1]. Este vorba despre fapte penale de gravitate redusă, în cazul cărora, în mod obișnuit, situația de fapt poate fi mai ușor stabilită, motiv pentru care legiuitorul, din considerații de simplificare a mecanismelor procesuale, a considerat că o repetare a judecării cauzei în instanța de apel nu se mai impune, judecata de fond făcându-se în primă și ultimă instanță.

Evident, excluderea apelului, în această ipoteză, nu înlătură posibilitatea atacării cu recurs a sentinței pronunțate și examinarea acesteia în condițiile art. 385⁶ alin. (3) C.proc.pen.

Când prin aceeași sentință au fost condamnați doi (sau mai mulți) inculpați, dintre care unul (sau unii) pentru o infracțiune ce se urmărește la plângerea prealabilă a persoanei vătămate adresată direct instanței conform art. 279 alin. (2) lit. a) C.proc.pen., iar altul (sau alții) pentru o infracțiune ce se urmărește din oficiu –

^[1] În cazul în care inculpatul a fost trimis în judecată pentru o infracțiune ce nu face parte din cele de mai sus (de exemplu, vătămare corporală, prevăzută în art. 181 C.pen.), însă prima instanță a schimbat încadrarea juridică a faptei într-o infracțiune prevăzută în unul dintre textele sus-menționate [de exemplu, lovire sau alte violențe, prevăzute în art. 180 alin. (2) C.pen.], sentința pronunțată nu este susceptibilă de apel, ci numai de recurs, pentru că prima instanță a judecat o faptă penală pentru care legea nu prevede dreptul de apel (V. TIMOFTE, *Notă critică* la C.A. Suceava, dec. pen. nr. 20/1994, în Dreptul nr. 10-11/1994, p. 108).

instanța fiind sesizată prin rechizitoriu, iar infracțiunile fiind indivizibile –, sentința, în ansamblu, este atacabilă numai cu apel, iar nu cu recurs de către cel (sau cei) dintâi și cu apel de către cel (sau cei) de-al doilea^[1].

b) *Sentințele pronunțate de tribunalele militare* în cazul infracțiunilor menționate în art. 279 alin. (2) lit. a) C.proc.pen. și al infracțiunilor contra ordinii și disciplinei militare, sancționate de lege cu *pedeapsa închisorii de cel mult 2 ani*^[2]. Rațiunea excepției este identică cu cea arătată mai sus, sub lit. a).

Aceste sentințe pot fi atacate numai cu recurs, care, conform art. 28 pct. 3 C.proc.pen., este de competența tribunalului militar teritorial.

[1] A. LUCA, *Unele probleme ivite în practica judiciară cu privire la declararea apelului și a recursului și la competența procurorului ierarhic superior*, în *Dreptul* nr. 9/1995, p. 76.

[2] Dacă se are în vedere competența *ratione personae* și *ratione materiae* a tribunalelor militare, astfel cum este reglementată prin art. 26 C.proc.pen., rezultă că nu sunt susceptibile de apel sentințele pronunțate de aceste instanțe în cauzele privind:

– infracțiunile prevăzute în art. 180, art. 184 alin. (1), art. 193, art. 205, art. 206, art. 213 și art. 220 C.pen. săvârșite de militari până la gradul de căpitan inclusiv;

– aceleași infracțiuni săvârșite în legătură cu serviciul de către salariații civili ai Ministerului Apărării Naționale, Ministerului de Interne, Ministerului Justiției – Direcția Generală a Penitenciarelor –, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Telecomunicații Speciale și Serviciului de Protecție și Pază;

– infracțiunile prevăzute în art. 213 și art. 220 C.pen. săvârșite contra bunurilor aflate în proprietatea, administrarea sau folosința Ministerului Apărării Naționale, Ministerului de Interne, Ministerului de Justiție – Direcția Generală a Penitenciarelor –, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Telecomunicații Speciale și Serviciului de Protecție și Pază, care, prin natura sau destinația lor, au un caracter militar sau interesează capacitatea de apărare ori siguranța statului;

– infracțiunile de: absență nejustificată [art. 331 alin. (1) C.pen.], călcare de consemn [art. 333 alin. (1) și (2) C.pen.], insubordonare [art. 334 alin. (1) C.pen.], lovire sau insultă a inferiorului [art. 336 alin. (1) și (2) C.pen.].

c) *Sentinele pronunțate de curțile de apel și de Curtea Militară de Apel*^[1]. Rațiunea acestei exceptări derivă din logica reglementării procesului penal român, în sensul că aceste sentințe sunt pronunțate la penultimul nivel al ierarhiei instanțelor judecătorești, deasupra căruia nu mai există decât o singură treaptă: Curtea Supremă de Justiție, care nu judecă niciodată în apel^[2]. Pe de altă parte, nivelul și competența profesională a judecătorilor de la instanțele care asigură, în aceste cazuri, cele două grade de jurisdicție (judecata în primă instanță și în recurs) constituie garanții reale pentru legalitatea și temeinicia soluțiilor date. De altfel, în cazurile de mai sus, absența apelului este, în parte, suplinită de

[1] În raport cu competența *ratione personae* și *ratione materiae* a curților de apel, astfel cum este reglementată prin art. 28¹ C.proc.pen., nu sunt susceptibile de apel sentințele pronunțate de aceste instanțe în cauzele privind:

- infracțiunile prevăzute în Codul penal în art. 155-173 („*Infracțiuni contra statului*”) și art. 356-361 („*Infracțiuni contra păcii și omenirii*”);
- infracțiunile săvârșite de judecătorii de la judecătorii și tribunale, de procurorii de la parchetele de pe lângă aceste instanțe, precum și de notarii publici;
- infracțiunile săvârșite de judecătorii și controlorii financiari ai curților de conturi județene;
- alte infracțiuni date prin lege în competența lor.

Dacă se are în vedere competența *ratione personae* și *ratione materiae* a Curții Militare de Apel, reglementată prin art. 28² C.proc.pen., rezultă că nu pot fi apelate sentințele pronunțate de această instanță în cauzele referitoare la:

- infracțiunile prevăzute de Codul penal în art. 155-173 și art. 356-361, săvârșite de militari ori săvârșite în legătură cu serviciul de către salariații civili din Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne, Ministerul Justiției – Direcția Generală a Penitenciarelor –, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Protecție și Pază;
- infracțiunile săvârșite de judecătorii tribunalelor militare și ai tribunalelor militare teritoriale, precum și de procurorii militari de la parchetele militare de pe lângă aceste instanțe;
- alte infracțiuni date prin lege în competența sa.

[2] Nici în reglementarea Codului de procedură penală din 1936 sentințele date de curțile de apel și de Curtea de Casație nu erau susceptibile de apel la instanța superioară (art. 19).

lărgirea considerabilă a efectului devolutiv al recursului care se va judeca de Curtea Supremă de Justiție.

Nici în dreptul francez cauzele penale judecate la asemenea niveluri superioare nu sunt susceptibile de apel^[1]. Apelul constituind, într-un anumit sens, o reeditare a judecății de fond, în toate aceste cazuri instanța supremă s-ar transforma într-o instanță care ar trebui să stabilească situația de fapt și să judece în mod curent fondul cauzei, ceea ce nu este de dorit.

d) *Sentințele pronunțate de Secția penală a Curții Supreme de Justiție*^[2]. Această derogare de la regula generală se justifică prin aceleași argumente arătate mai sus – raportate însă la cazul examinat – și în special prin gradul înalt de pregătire și competență al judecătorilor de la instanța supremă.

e) *Sentințele de dezinvestire*. Nicio hotărâre de dezinvestire nu poate fi atacată cu apel, după cum există și sentințe de dezinvestire care nu pot fi atacate cu nicio cale de atac ordinară.

Când reglementează declinarea de competență (art. 42) și restituirea sau trimiterea cauzei la procuror (art. 332, art. 333, art. 336, art. 337), Codul de procedură penală folosește termenul **desesizare** a instanței, și nu pe cel de **dezinvestire**; această deosebire de terminologie nu infirmă însă caracterul de dezinvestire pe care îl au în realitate hotărârile mai sus menționate, deoarece

[1] J. PRADEL, *Procédure pénale*, Cujas, Paris, 1995, p. 706; J. LARQUIER, *Procédure pénale*, Dalloz, Paris, 1997, p. 185; M.L. RASSAT, *Procédure pénale*, P.U.F., Paris, 1995, p. 46 și urm.; PH. CONTE, P. MAISTRE DE CAMBON, *Procédure pénale*, Masson/Armand Colin, Paris, 1995, p. 308-309.

[2] Dacă se are în vedere competența *ratione personae* și *ratione materiae* a Curții Supreme de Justiție, astfel cum este reglementată prin art. 29 C.proc.pen., rezultă că nu sunt susceptibile de apel sentințele pronunțate de Secția penală a acestei instanțe în cauzele privind:

- infracțiunile săvârșite de: senatori și deputați, membrii Guvernului, judecătorii Curții Constituționale, membrii, judecătorii, procurorii și controlorii financiari ai Curții de Conturi și de președintele Consiliului Legislativ; mareșali, amirali și generali; șefii cultelor religioase organizate în condițiile legii și ceilalți membri ai Înaltului Cler, care au cel puțin rangul de arhiereu sau echivalent al acestuia; judecătorii și magistrații-asistenți de la Curtea Supremă de Justiție, judecătorii de la curțile de apel și de la Curtea Militară de Apel, procurorii de pe lângă aceste instanțe;

- alte cauze date prin lege în competența sa.

instanța care se desesizează își pierde atribuțiile asupra cauzei și le recapătă doar în cazul în care ar fi din nou sesizată, acest lucru producându-se numai în cazul intervenirii unui nou act de sesizare: o hotărâre de stabilire a competenței (art. 43 C.proc.pen.) ori un nou rechizitoriu (art. 272 combinat cu art. 264 C.proc.pen.). Așadar, în intenția legiuitorului, denumirea de **dezinvestire** folosită în art. 361 C.proc.pen. este echivalentă cu cea de **desesizare** folosită în art. 42, art. 332, art. 333 C.proc.pen., deoarece, desesizându-se instanța, concomitent, se dezinvestește^[1].

Sentiințele de declinare de competență nu sunt susceptibile de a fi atacate cu apel, dar nici cu recurs (art. 42 C.proc.pen.). Dispoziția din art. 42 C.proc.pen., prin care se derogă de la regula generală prevăzută în art. 361 C.proc.pen., se justifică prin voința legiuitorului de a imprima judecății un caracter operativ. Interzicându-se apelarea sentiințelor de declinare a competenței, se urgencează soluționarea cauzei în fond, deoarece, dacă declinarea este făcută în conformitate cu dispozițiile de competență, cauza ajunge la instanța competentă, care purcede de îndată la judecarea și soluționarea ei; în cazul în care sentiința de declinare este greșită, se produce un conflict de competență supus spre rezolvare instanței ierarhic superioare comune, a cărei hotărâre este, de data aceasta, obligatorie pentru toate instanțele în conflict (art. 43 C.proc.pen.).

Un alt caz de dezinvestire îl reprezintă sentiințele de restituire sau de trimitere a cauzei la procuror. Conform prevederilor Codului de procedură penală, aceste măsuri – luate în vederea refacerii sau completării urmăririi penale – se pot dispune prin sentiință, în cazul în care prima instanță constată că cercetarea judecătorească a fost efectuată de un alt organ decât cel competent (art. 332 C.proc.pen.) sau că este necesară completarea urmăririi penale fie numai cu privire la aceeași faptă (art. 333 C.proc.pen.), fie cu privire la alte acte materiale ce intră în compunerea acelei infracțiuni, descoperite în cursul judecății și pentru care a extins acțiunea penală (art. 335 C.proc.pen.). Trimiterea la procuror se dispune, de asemenea, prin sentiință, în cazul extinderii procesului penal pentru alte fapte (art. 336 C.proc.pen.) sau cu privire la alte

[1] GR. THEODORU, *Drept procesual penal. Partea specială*, Ed. Cugestarea, Iași, 1998, p. 12.

persoane (art. 337 C.proc.pen.), dacă instanța apreciază că nu poate proceda la judecarea în continuare a întregii cauze.

În literatura juridică s-a pus problema dacă hotărârile date în soluționarea conflictelor de competență pot fi atacate cu apel. Pentru soluția afirmativă pledează dispozițiile art. 375 C.proc.pen., care prevăd că prezența inculpatului arestat nu este necesară „în cazul judecării apelului declarat împotriva hotărârilor prin care s-a dispus restituirea pentru completarea urmăririi sau prin care s-a soluționat un conflict de competență”. În realitate însă, textul citat reflectă o inadverență legislativă. Căci, pe de o parte, hotărârea de restituire pentru completarea urmăririi penale este o sentință de dezinvestire și, conform art. 361 lit. d) C.proc.pen., sentințele de dezinvestire nu pot fi atacate cu apel, iar, pe de parte, hotărârea prin care se soluționează un conflict de competență – fiind dată nu de prima instanță, ci de instanțe de regulator de competență, adică de o instanță de control – nu este o sentință, ci o decizie^[1]. Așadar, în această materie, nu există drept de apel^[2].

2. Sentințe supuse apelului. Față de regula generală – aceea că sentințele pot fi atacate cu apel, cu excepția cazurilor când legea dispune altfel –, s-ar părea că, după ce am examinat excepțiile, o detaliere a sentințelor ce pot fi apelate nu ar mai fi necesară. Unele precizări privind categoriile de sentințe, enumerate în continuare, împotriva cărora poate fi folosită calea de atac a apelului, ni se poate totuși utilă.

a) *Sentințe prin care se soluționează acțiunile deduse în fața primei instanțe.* Prima instanță soluționează acțiunea penală prin sentință de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal [art. 345 alin. (1) C.proc.pen.] și prin aceeași sentință poate, totodată, admite, respinge sau lăsa nesoluționată acțiunea civilă (art. 346 C.proc.pen.).

Sentințele de condamnare, de achitare și de încetare a procesului penal pot fi întotdeauna atacate cu apel de către procuror și de părțile din proces, în limitele prevăzute în art. 362 C.proc.pen., întrucât prin ele se dă o anumită soluție acțiunii penale și, când

[1] *Ibidem*, p. 353.

[2] În sens contrar, A. UNGUREANU, *Conflict de competență. Soluții din practica judiciară*, în R.D.P. nr. 2/1997, p. 97.

este cazul, și acțiunii civile, ceea ce produce efecte față de părți. De aceea, procurorul și părțile pot ataca cu apel soluția dată în primă instanță, și anume soluția de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal poate fi apelată de procuror, de inculpat și de partea vătămată (în cauzele în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă); soluția de admitere, de respingere sau de lăsare nerezolvată a acțiunii civile este supusă apelului procurorului, inculpatului, părții civile și părții responsabile civilmente. Codul de procedură penală prevede în mod expres, pentru inculpat, și dreptul de a declara apel în ceea ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal [art. 362 alin. (1) lit. b) C.proc.pen.], aceste temeiuri fiind luate în considerare și la rezolvarea acțiunii civile [art. 346 alin. (2) și (3) C.proc.pen.].

Sentiințele de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal mai pot fi atacate cu apel de martor, expert, interpret și apărător, dar numai cu privire la cheltuielile judiciare cuvenite lor [art. 362 alin. (1) lit. e) C.proc.pen.], precum și de orice alte persoane ale căror interese legitime au fost vătămate prin sentință, însă numai cu privire la dispozițiile care au produs această vătămare [art. 362 alin. (1) lit. f) C.proc.pen.].

Sunt susceptibile de apel și sentiințele penale prin care a fost soluționată numai acțiunea civilă, prin admiterea sau respingerea ei, de exemplu, în cazurile când, după decesul inculpatului și încetarea procesului penal, s-a continuat acțiunea civilă împotriva moștenitorilor acestuia (art. 21 C.proc.pen.) sau când acțiunea civilă a fost disjunsă de cea penală și judecată separat (art. 347 C.proc.pen.). În acest caz, sentiința nu poate fi atacată cu apel de partea vătămată^[1].

Sentiința penală prin care s-a soluționat acțiunea penală este susceptibilă de apel, chiar dacă nu s-a aplicat o pedeapsă, ci o măsură educativă sau de siguranță. Astfel, măsura educativă se aplică prin sentiință unui minor care răspunde penal (art. 345 combinat cu art. 487, art. 488 și art. 490 C.proc.pen.); tot prin sentiință se pronunță prima instanță când a fost sesizată cu o cerere de revocare sau de înlocuire a măsurii libertății supravegheate (art. 489 C.proc.pen.) sau cu o cerere de liberare a minorului dintr-un centru de reeducare înainte de a deveni major, pentru revocarea

^[1] GR. THEODORU, *Hotărâri penale supuse recursului*, citată *supra*, p. 10.

sau prelungirea măsurii internării într-un centru de reeducare sau institut medical-educativ (art. 489, art. 490, art. 491 C.proc.pen.), fără a deosebi după cum cererea a fost admisă sau respinsă. În cazurile în care se pune în discuție numai revocarea sau înlocuirea măsurii educative, sentința poate fi atacată cu apel numai de procuror și de inculpat, precum și de partea vătămată în cauzele în care acțiunea penală se pune în mișcare la plângere prealabilă. Poate fi atacată cu apel și sentința de achitare sau de încetare a procesului penal prin care s-a luat o măsură de siguranță, fără a se aplica o pedeapsă [art. 111 alin. (2) C.pen.], căci, fiind vorba despre o sancțiune de drept penal, și legalitatea și temeinicia acesteia trebuie supuse verificării instanței de apel.

b) *Sentințe penale pronunțate în căile extraordinare de atac.* Codul de procedură penală admite, ca regulă, că, în materie de revizuire, competența revine primei instanțe, chiar dacă ar urma să fie desființată sau modificată soluția pronunțată de instanța superioară (art. 401 C.proc.pen.). Întrucât în această procedură prima instanță judecă și soluționează chestiuni legate de fondul cauzei, sentința pronunțată de ea este susceptibilă de apel, care poate fi declarat de procuror sau de părțile ale căror interese sunt puse în discuție^[1]. Astfel, art. 407 C.proc.pen. prevede că respingerea în principiu a cererii de revizuire [art. 403 alin. (3) C.proc.pen.], admiterea sau respingerea în fond a revizuirii (art. 406 C.proc.pen.) se pronunță prin sentințe supuse apelului^[2].

În cazul contestației în anulare, deoarece pentru situațiile prevăzute în art. 386 lit. a)-c) C.proc.pen. calea de atac se introduce numai la instanța de recurs care a pronunțat hotărârea a cărei anulare se cere, nu se pronunță o sentință, ci o decizie, care – conform art. 361 C.proc.pen. – nu este supusă apelului. Pentru

^[1] *Ibidem*, p. 14.

^[2] Deși în art. 407 C.proc.pen. se face referire numai la sentința dată potrivit art. 406 alin. (1) C.proc.pen. (prin care se admite revizuirea și se pronunță o nouă hotărâre asupra fondului), s-a considerat că aceasta este o simplă inadvertență și că nu există nicio rațiune pentru ca sentința de respingere a revizuirii (art. 406 alin. ultim C.proc.pen.) să nu fie supusă aceleiași căi de atac (Gr. THEODORU, *op. cit.*, p. 14); D.V. MIHĂESCU, V. RĂMUREANU, *Căile extraordinare de atac în procesul penal*, Ed. Științifică, București, 1970, p. 281-282).

cazul prevăzut în art. 386 lit. d) C.proc.pen. („când împotriva unei persoane s-au pronunțat două hotărâri definitive pentru aceeași faptă”), competența de soluționare revenind instanței la care a rămas definitivă ultima hotărâre, aceasta – dacă este prima instanță – va rezolva contestația printr-o sentință care, conform art. 392 alin. (4) C.proc.pen., este supusă apelului^[1].

c) *Sentințe pronunțate în legătură cu punerea în executare a hotărârilor judecătorești.* Este vorba despre sentințele pronunțate în primă instanță de judecătorii sau tribunale – ca instanțe de executare sau ca instanțe în a căror rază teritorială se află locul de deținere sau unitatea unde cel condamnat execută pedeapsa –, în soluționarea unor situații prevăzute în Titlul III al Părții speciale a Codului de procedură penală, intitulat „Executarea hotărârilor penale”.

Aceste situații pot privi:

– schimbări în executarea unor pedepse: revocarea sau anularea suspendării condiționate a executării pedepsei sau a suspendării executării pedepsei sub supraveghere (art. 447 C.proc.pen.); revocarea sau anularea executării pedepsei la locul de muncă (art. 447²² C.proc.pen.); încetarea executării pedepsei la locul de muncă (art. 450⁵ C.proc.pen.); modificarea pedepsei în caz de concurs de infracțiuni, recidivă, acte materiale care intră în conținutul aceleiași infracțiuni (art. 449 C.proc.pen.); acordarea și revocarea liberării condiționate (art. 450 C.proc.pen.); înlocuirea executării pedepsei închisorii cu executarea în închisoare militară (art. 451 C.proc.pen.); reducerea pedepsei ce se execută în închisoare militară (art. 452); amânarea și întreruperea executării pedepsei închisorii și a detenției pe viață (art. 453, art. 455 C.proc.pen.); înlăturarea sau modificarea pedepsei când intervine o lege penală nouă (art. 458 C.proc.pen.); eşalonarea plății amenzii (art. 425 C.proc.pen.); înlocuirea amenzii cu închisoarea (art. 449¹ C.proc.pen.); contestațiile contra executării (art. 461, art. 463 C.proc.pen.);

– schimbări în executarea unor măsuri de siguranță: înlocuirea tratamentului medical (art. 431 C.proc.pen.); înlocuirea sau încetarea internării medicale (art. 434 C.proc.pen.); revocarea unor măsuri de siguranță: obligarea la tratament medical, internarea medicală,

[1] V. PAPADOPOUL, C. TURIANU, *op. cit.*, p. 34.

interzicerea unei funcții sau profesii, interzicerea de a se afla în anumite localități (art. 437 C.proc.pen.).

d) *Sentințe pronunțate în anumite proceduri speciale.* Tot prin sentință supusă apelului se pronunță instanța și în cazul procedurilor speciale referitoare la chestiuni precum: admiterea, respingerea sau anularea reabilitării (art. 501, 503), constatarea rezultatului reconstituirii unui dosar sau înscris dispărut (art. 512 C.proc.pen.), recunoașterea pe cale principală a hotărârii penale sau a altor acte juridice străine (art. 521 C.proc.pen.).

În practica judiciară a fost controversată problema dacă sentințele pronunțate în materie de extrădare sunt susceptibile de apel. Soluția negativă a fost susținută prin invocarea dispozițiilor art. 21 alin. (3) din Legea nr. 4/1971, în care se prevede expres că hotărârea pronunțată de instanță în materie de extrădare este definitivă. În sprijinul tezei contrare – care a prevalat^[1] și la care ne alăturăm – se arată că rațiunea ce a impus această reglementare [funcția sentinței respective de a constitui un simplu aviz pentru Consiliul de Miniștri, care hotăra, el, admiterea sau respingerea cererii de extrădare – art. 23 alin. (2) din Legea nr. 4/1971] a dispărut, deoarece, în prezent, în conformitate cu dispozițiile art. 19 alin. (3) din Constituție, extrădarea „se hotărăște de justiție”; or, în aceste condiții, au devenit incidente dispozițiile art. 361 C.proc.pen., potrivit cărora sentințele pot fi atacate cu apel, cu excepția celor enumerate în cuprinsul textului și printre care sentințele pronunțate în materie de extrădare nu figurează. În susținerea aceluiași punct de vedere – că dispozițiile art. 21 alin. (3) din Legea nr. 4/1971 au fost abrogate implicit prin prevederile Constituției – se mai arată că extrădarea implică arestarea persoanei a cărei extrădare se cere, în vederea aducerii la îndeplinire a măsurii dispuse; or, conform art. 4 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deținere are dreptul de a introduce recurs în cadrul unui tribunal pentru ca acesta să stabilească într-un termen scurt asupra legalității deținerii sale și a dispune liberarea dacă deținerea este ilegală, iar potrivit art. 20 alin. (2) din Constituție, dacă există neconcordanță între pactele și tratatele privitoare la

^[1] C.A. București, s. I pen., dec. nr. 61/A/1995, în Culegere VI, p. 64; C.A. București, s. a II-a pen., dec. nr. 12/A/1994, în Culegere V, p. 82.

drepturile omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale.

Secțiunea a 3-a. Atacarea cu apel a încheierilor

1. Încheieri supuse apelului odată cu fondul. Încheierile prezintă particularitatea că, de regulă, nu pot fi atacate cu apel decât odată cu fondul sau, cu alte cuvinte, decât odată cu sentința penală. Atacând cu apel sentința, implicit se atacă cu apel și încheierile, care fac corp comun cu aceasta, fără a mai fi necesar un apel separat împotriva încheierilor sau cu referirea expresă că apelul este îndreptat și contra încheierilor. Codul de procedură penală prevede, în art. 361 alin. (3), că „*apelul declarat împotriva sentinței se socotește făcut și împotriva încheierilor, chiar dacă acestea au fost date după pronunțarea sentinței*”.

Rațiunea acestei reglementări constă, pe de o parte, în faptul că prin încheieri se iau măsuri care servesc la rezolvarea fondului cauzei, făcând parte integrantă din sentință^[1], și, pe de altă parte, în necesitatea evitării unor întâzieri nejustificate în rezolvarea cauzelor penale datorate exercitării anticipate a apelului împotriva unor încheieri, în deplin consens cu principiul operativității, ca unul dintre principiile fundamentale ale procesului penal, în genere^[2].

De la regula de mai sus sunt și unele excepții, care însă sunt prevăzute expres de lege și sunt de strictă interpretare și aplicare; de acestea ne vom ocupa separat.

Sunt supuse apelului numai odată cu sentința prin care s-a soluționat cauza:

a) *încheierile prin care s-a dispus asupra apărărilor formulate de părți și asupra probelor solicitate*: admiterea sau respingerea cererilor și excepțiilor formulate de procuror sau de părți (art. 301 C.proc.pen.) sau ridicate din oficiu (art. 302 C.proc.pen.), dacă nu duc la dezinvestirea instanței, cum sunt respingerea excepției de necompetență (art. 39 C.proc.pen.) ori de nelegalitate a actului

[1] GR. THEODORU, *Drept procesual penal*, citată supra, p. 351.

[2] GH. MATEUȚ, *Procedura penală. Partea specială*, vol. II, Ed. Lumina Lex, București, 1988, p. 199.